

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20'—, inozemstvo Din 30'—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
DRAVNISTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Socijalna in socijalistična politika.

Na Češkoslovaškem je predložila vlada novelo k zakonu o socialnem zavarovanju. Po tej noveli se bo število zavarovancev znatno znižalo. Minister Šramek je vladno namero obširno utemeljeval in med drugim navedel tudi to, da ga je mnogo delavcev naravnost prosilo, da bi bili rešeni »dobrot« socialnega zavarovanja, ker teh »dobrot« ne prenesejo več. K tej ministriji izjavi pripominja »Venkov«, da je prišlo v uredništvo na tisoče dopisov iz vrst kmetijskega delavstva, ki vsi izjavljajo, da je postalo socialno zavarovanje za nje že nezno breme. Zlasti pa trpe sezonski delavci, ki prispevajo k soc. zavarovanju, a običajno od tega nič nimajo.

Še celo vrsto drugih tehtnih argumentov so navedli zagovorniki vladne novele, a teh ni niti treba posebej omenjati, ker jih vsi naši gospodarski krogi le predobro poznajo. Že davno je tudi pri nas postalo takozvano socialno zavarovanje samo veliko breme za delodajalce, ne da bi prineslo delojemalcem onih dobrot, ki jih ti opravičeno pričakujejo. Zato je čas, da se tudi pri nas izpregovori enkrat o tej stvari odkrita beseda in to tem bolj, ker živi slovenska javnost v nezdravi sugestiji, da je vse napredno in dobro, kar je posvečeno z imenom socialen.

V resnici pa je stvar takšna, da je pri nas zelo malo socialne politike, zato pa tem več socialistične. Pravzaprav obstoji sploh samo socialistična in z neverjetno spretnostjo se atakira vsak, ki se ne strinja z vsakim eksperimentom naših socialnih politikarjev, kot reakcionarci in nazadnjaki, pa čeprav je življenje že davno dokazalo, da so se vsi ti eksperimenti pošteno ponesrečili.

In ker je naša socialna politika le socialistična ker služi samo agitacijskim namenom, zato je tudi tako malo realna in zato imajo tudi zavarovanci tako malo od nje. Dasiravno velja o socialno zavarovanje Slovenijo milijone in milijone, vendar ni nikjer pravega efekta, ker so upravni stroški neverjetno visoki. Skoraj bi moral dobiti človek utis, kakor da vse to naše socialno zavarovanje sestoji sploh samo zato, da imajo njegovi upravitelji zasigurate službe. A moglo bi se reči celo, da so na sedanjem stanju socialnega zavarovanja zainteresirani v prvi vrsti le razni strankarski agitatorji.

Danes, ko vse propagira štednjo, je treba tudi pregledati stroške socialnega zavarovanja, ker že preobčutno obremenjujejo gospodarstvo.

Zavedamo se, da naše besede za gotove kroge nikakor ne bodo popularne in da bo zato tudi gotov strankarski tisk nastopil proti nam z vso silo. Ali to nas ne more ovirati, ker vemo, da so vsi gospodarski krogi na naši strani in tudi ogromna večina zavarovancev, ki plačuje prispevke leta in leta, a ne ve — zakaj.

Vsa ta naša socialistična politika je že napravila več ko dovolj škode, ker na eni strani samo pazi na to, kako bi povečala nasprotje med delodajalcem in delojemalcem, na drugi strani pa se niti najmanj ne ozira na interes produkcije kot take. Bistvo dobre socialne politike pa je ravno v tem, da interese produkcije uvažuje. Kajti le tedaj, kadar podjetje uspeva, more podjetnik plačevati svoje prispevke za socialno zavarovanje.

Vse take resnice pa seveda naše socialistične politike ne brigajo, ker oni mislijo le na to, kako bi svojo potrebnost dokazali delavcem s kričavimi fra-

Pakt s Francijo stopi danes v veljavo.

Beograd, 29. novembra. Danes se bo v Parizu izmenjala ratifikacija pogodbe o prijateljstvu in arbitraži. Obenem je bilo objavljeno besedilo pakta in besedilo konvencije o arbitraži.

Beograd, 29. nov. Besedilo francosko-jugoslovenskega pakta in konvencije o arbitraži naj bi se bilo objavilo isti dan v Beogradu in Parizu. Mislilo se je, da se tekst objavi šele, ko bo pakt predložen Zvezi narodov. Ker pa je podpis te pogodbe izzval razne komentarje inozemskega tiska, se je smatralo za primerno, da se besedilo pogodbe in konvencij objavi že pred ratifikacijo.

Včeraj niso prispale nobene vesti o ratifikaciji iz Pariza, pač pa so prinesli vsi včerajšnji francoski listi besedilo pogodbe in konvencij. Smatra se, da se bo ratifikacija izvršila danes.

Delo za izenačenje davkov se je pričelo.

Beograd, 29. novembra. Včeraj je bila od 5. do 7. prva seja odbora za proučevanje zakonskega predloga o neposrednih davkih. Referiral je direktor oddelka za neposredne davke v ministrstvu financ Litica, ki je poudarjal, da se s tem zakonskim projektom izvrši izenačenje davkov v celi državi in prosi, da se ta načrt sprejme. Vlada si je prizadevala, da zadovolji vse pokrajine.

KRALJ ODPOTOVAL V TOPOLO.

Beograd, 29. novembra. Kralj je sinoči odpotoval v Topolo, kjer bo prebil najbrž samo nekaj dni.

SEJA GLAVNEGA ODBORA NRS.

Beograd, 29. novembra. Seja glavnega odbora radikalne stranke se je vršila v palači »Zemaljske banke«. Razpravljali so o tekočih strankarskih stvareh. Od vlade ni bil nihče navzoč, pa tudi ne Uzunović in ne Maksimović in Laza Marković. Izvoljen je bil poseben odbor, ki bo pripravil parastos Pašiću in pa gradnjo radikalnega doma. Aca Stanojević ni pustil, da bi se razpravljalo o političnih vprašanjih. Protivil se je tudi sklicanju kongresa, ker to nima smisla, preden se ne izvede organizacija stranke.

DNEVNI RED DEMOKRATSKEGA JAVNARSKEGA KONGRESA.

Beograd, 29. novembra. Včeraj je bila seja glavnega odbora demokratske stranke, na kateri se je razpravljalo o strankarskih vprašanjih in o gospodarski krizi. Določil se je tudi dnevni red kongresa, ki bo 15. in 16. januarja v Beogradu. Dnevni red bo tale: 1. Davidović otvori kongres in govori o politični in strankarski situaciji. 2. Referat o zunanji politiki poda dr. Marinković. 3. Referat o finančni in gospodarski situaciji ima Voja Veljković. 4. Diskusija o referatih. 5. Izprememba statuta. 6. Volitev članov glavnega odbora. 7. Razna vprašanja.

NOVI ZAKONSKI NAČRTI — PRIPRAVLJENI.

Beograd, 29. novembra. V vladi se pripravljajo novi zakonski načrti, ki bodo predloženi narodni skupščini. To so predlog zakona o državljanstvu, o nošenju orožja in občinah. Ti načrti bodo izvršeni v ministrstvu notranjih del za kakih deset dni. Velja Vukičević želi, da se skupščina skliče 10. ali 15. decembra.

zami. Ampak enkrat mora biti tudi tega dosti in zato se mora tudi pri nas pričeti socialna, in nehati socialistična politika.

Pariz, 29. novembra. Včerajšnji tisk komentira jugoslovansko-francosko pogodbo in vsi listi obžalujejo, da se ta pogodba ni objavila pred 14 dnevi, da bi se onemogočile vse neresnice, ki jih je nagromadil italijanski tisk o tej pogodbi. Javnost bi bila morala biti takoj obveščena o vsem. Mussolini je natančno poznal besedilo te pogodbe. Samo zato, ker je vladala neinformiranost, je imel povod, da sklene pogodbo z Albanijo. Italijansko-albanska pogodba je instrument vojne, v njej se samo enkrat omenja Zveza narodov, medtem ko je jugoslovansko-francoska pogodba dogovor za diplomatsko pomoč. Njeno mirovno tendenco najbolj in najjasneje dokazuje dejstvo, da se v prvi vrsti in izrazito poziva na Zvezo narodov.

Govorili so Pavle Radić, Demetrović in Voja Veljković. Vsi trije so pozdravili korak vlade glede izenačenja davkov in kritizirali nekatere člene projekta. Soglasno, tudi z glasovi opozicije, je bil v načelu sprejet ta zakonski načrt. Opozicija je glasovala z motivacijo, da glasuje za zakon, ki vsaj kolikor toliko izenačuje davke in popravlja krivico.

bra, da bi se izvolili odbori za proučevanje teh predlogov. Skupščina bi se nato odgodila do januarja.

SLOVENSKI PILOT SE PONESREČIL V MOSTARU.

Mostar, 29. novembra. Včeraj ob 10. se je zgodila pri Mostaru aviatična nesreča. V aeroplanu se je dvignil podnarednik Dragoslav Vidojević iz Srbije in dijak-pilot Jakob Korenjak iz Slovenije. V zraku sta delala razne produkcije, kar naenkrat nastane eksplozija. Vidojević je skočil iz aeroplana, a je ostal na mestu mrtve. Njegov tovariš se je zamotal v aparat in so ga grozno razmesarjenega mrtvega izveli izpod aparata. Aparat je nesposoben za nadaljno uporabo. Škoda znaša 800.000 dinarjev. Ta nesreča je vzbudila v mestu splošno sočutje. Pogreb bo danes popoldne ob 3.

PRIPRAVE ZA KOMUNISTIČNI KONGRES.

Moskva, 29. novembra. V celi Rusiji so dokončane pripravljalne konference za 15. kongres komunistične stranke. Na vseh teh konferencah je bila sprejeta resolucija, s katero se zahteva, da se store najostrejši ukrepi proti opoziciji in da se izključijo iz stranke vsi opozicionalci. Trockijeva opozicija se nedvomno smatra za avantgardo menševikov in socialnih demokratov in se mora torej smatrati za odkritega nasprotnika diktature proletariata.

ČIČERIN TEŽKO OBOLEL.

Moskva, 29. novembra. Kakor javljajo včerajšnji listi, je obolel Čičerin na sladkorni bolezni tako, da je moral zadnje dni ostati v postelji. Vsled injekcij se je sicer popravil, a še ne toliko, da bi se mogel baviti z državnimi posli.

TUDI 34. PARTIJA REMIS.

Buenos Aires, 29. novembra. 34. partija med Aljehinom in Capabianco se je končala remis.

Benos Aires, 29. novembra. 34. partija je bila po 40. potezi prekinjena in se je računala z zmago Aljehina, ki je bil znatno na boljšem.

Grška proti italijansko-albanskemu paktu.

Atene, 29. novembra. Vsi grški listi komentirajo sklenitev italijansko-albanskega pakta in izražajo bojazen, da s tem paktom lahko postane situacija na Balkanu zelo resna. Albanski minister zunanjih poslov Vrioni je izjavil po sklenitvi pogodbe, da sedaj lahko Albanci krepkeje govore, ker niso sami. Ta njegova izjava je očiten znak, da se Albanija, podprta od Italije, pripravlja na izvajanje politike, ki bi lahko prišla v konflikt z interesi sosednjih držav.

ITALIJA NE DOPUŠČA RAZPRAVE O PAKTU Z ALBANIJO.

Rim, 29. novembra. Sinočni milanski »Popolo d'Italia« objavlja brzojavko iz Rima, v kateri se poudarja, da Italija ne bo nikdar dovolila diskusije o tiranskem paktu pred Zvezo narodov. Ves italijanski tisk je o priliki objave besedila francosko-jugoslovenskega pakta o prijateljstvu skoro enodušno konstatiral, da je ta pogodba vzorec stare neiskrene diplomacije, medtem ko je italijansko-albanska pogodba jasna in iskrena in potemtakem najsigurnejše sredstvo miru.

HORTHY ODLIKUJE ITALIJANE.

Rim, 29. novembra. Iz Budimpešte javljajo, da je madžarski guverner Horthy odlikoval načelnika v italijanskem ministrstvu financ Broccchia z velikim križem za zasluge z zvezdo. Brocchi je glavna podpora ministra financ Volpja.

NEMCIJA JE V POLJSKO-LITOVSKEM SPORU ČISTO NEUTRALNA.

Berlin, 29. novembra. Wolffova agencija prinaša poročilo, v katerem demantira vesti nekaterih listov, da je nemška vlada sklenila sporazumno s sovjetsko Rusijo, da stori korake pri Zvezi narodov za ureditev poljsko-litovskega spora. Nemška vlada ne bo v tej stvari storila nikakih korakov, temveč se bo v tem vprašanju držala povsem nevtralnega.

VINTILA BRATIANU — ŠEF LIBERALNE STRANKE.

Bukarešta, 29. novembra. Včeraj popoldne se je verila seja liberalne stranke, na kateri je bil po govoru Duce izvoljen za predsednika stranke Vintila Bratianu. Ta se je zahvalil za zaupanje in naglasil, da se bo vestno držal načel liberalne stranke in da bo vedno deloval tako, da bo zadostil njenim tradicijam.

MADJARSKO-RUMUNSKI SPOR REŠEN S KOMPROMISOM.

Zeneva, 29. novembra. Potrjujejo se vesti, da je rumunska vlada zaprosila sekretariat Zveze narodov, da se odgodi razprava o madjarsko-rumunskem sporu v vprašanju posestev madjarskih optantov. To je rumunska vlada opravičila z boleznijo ministra zunanjih poslov Titulescu. Z druge strani pa se zagotavlja, da je prišlo do tega zaradi bližnjih direktnih pogajanj med rumunsko in madjarsko vlado. Ta pogajanja se bodo rešila na intervencijo Anglije.

NEŠIĆ SE VRNIL V SOFIJO.

Sofija, 29. novembra. Jugoslovanski poslanik v Sofiji Nešić se je predsinočnim vrnil iz Beograda v Sofijo in bo danes ali jutri posetil Burova in mu dal odgovor jugoslovanske vlade glede zahteve Bolgarske, da se odpre meja napram Bolgarski.

POLJSKI PARLAMENT RAZPUŠČEN.

Varšava, 29. novembra. Poljski sejm in senat sta razpuščena z odredbo državnega predsednika, ker je njun mandat potekel.

Kako sodijo v Parizu o paktu z Jugoslavijo.

Malo drugače seveda, ko v Jugoslaviji nazirajo na francosko-jugoslovanski pakt v Franciji. Je to naravno, ker Jugoslavija je ogrožena od Italije, dočim je Francija tako nadmočna Italiji, da ji ta more postati nevarna le, če bi bila Francija zapletena v kako drugo vojno. Zato je pri nas ves narod z navdušenjem pozdravil zvezo s Francijo kot jamstvo, da je svoboda Jugoslavije zasigurana, zato pa je Francija bolj rezervirana, ker pač ni direktno ogrožena.

Francoski oficijelni krogi skladno s tem zagotavljajo stalno, da ne vsebuje pakt z Jugoslavijo nič drugega, ko vsi pakti, sklenjeni v okviru Zveze narodov. Ne obstoje nobeni tajni vojaški dodatki in vsak hip more Italija pristopiti k paktu, če hoče. Toda Italija tega ne more storiti in to ve oficijelna Francija zelo dobro. Kajti Italija neče zametiti sedanjega stanja in neče zametiti Jugoslaviji Dalmacijo.

Francoski oficijelni krogi pravijo nadalje, da je sicer v Jugoslaviji neka vojaška stranka, ki bi hotela odrešiti Primorje, toda ne en Jugoslovane se ne udaja tej blazni misli, da bi Jugoslavija napadla Italijo. Če so Jugoslavoani s takim navdušenjem, ki je skoraj pogodbo kompromitiralo, pozdravili to pogodbo, potem so to storili samo zato, ker vidijo, kako jih povsodi italijanski imperijalizem ogroža in so zato bili mnenja, da jih pogodba s Francijo varuje pred nenadnim napadom s strani Italije. Vsa italijanska ogorčenost izhaja sploh iz tega, ker je sedaj to francosko jamstvo zapečaten.

Tako je oficijelno francosko mnenje. Skrajni francoski nacionalisti pa so novi pogodbi nasprotni, ker ne morejo čisto zatreti svojih simpatij do fašizma in ker

so za latinsko zvezo proti Germanom. Čim bolj pa se Pariz oddaljuje od Rima, tem bolj se približuje Berlinu. Ti krogi pravijo, da nima Francija na Jadranu, nobenega posebnega interesa, pač pa je z Italijo interesirana na tem, da prepreči priključitev Avstrije k Nemčiji. Ti skrajni nacionalisti bi hoteli, da Francija izroči vse balkanske dežele Italiji, zato pa ostro pazi na Nemčijo in ne odpokliče okupacijske armade iz Porenja.

Stranke leve in desne, ki so mnogo močnejše in ki predstavljajo večino francoskega naroda, pa sodijo drugače. Niso sicer navdušene, da prevzema Francija tako težko jamstvo, toda pravijo: Italija aspirira na francosko ozemlje in je Franciji zavidna. Tega ne bo nihče sprejmenil. Če bi sedaj Francija prepustila Jugoslavijo svoji usodi, potem bo to imelo samo eno posledico, da se sicer Franciji ne bo treba takoj bojevati z Italijo, da pa se bo morala pozneje z okrepljeno Italijo vseeno boriti, toda le s to razliko, da jo tedaj brez zaveznika. To mnenje francoski politiki sicer jasno ne izrekajo, toda večina si je o tem edina.

Sicer pa francoski strokovnjaki mislijo, da je zaenkrat vojna nevarnost izključena. Mussolini ne sme tvegati vojne, ker bi moral oborožiti tudi svoje nasprotnike in bi zato bilo konec fašistovskega režima. Le v slučaju, da bi bil fašizem pred padcem, bi se bilo bati, da bi hotel Mussolini z vojno rešiti sebe. Pa tudi v tem slučaju je francosko - jugoslovanska pogodba važno opozorilo za Italijo, da se ne prenagli, ker ne bi imela Jugoslavije same proti sebi.

Pogodba služi zato miru in edino to se ji more očitati, da je bila sklenjena tako pozno.

Mesto samospoznavanja psovanje sovražnika

Ze stari Grki so znali, da je samospoznavanje prvi pogoj za napredek. Kdor neče svojih napak spoznati in jih popraviti, ta ne more napredovati, ta mora vedno nižje zabresti po napačni poti, ter tem težji je povratek z napačne poti, čim bolj daleč je kdo zašel. Kakor za posameznika, tako velja pa to tudi za stranke in redno še v večji meri. Čeprav je ta resnica tako nad vse preprosta in jasna, pa jo gospodje radičevci neče razumeti. In zadnji »Narodni val« dokazuje to prepričanje.

V Sinju so bile občinske volitve in njih rezultat je bil, da so radičevci izgubili večino in da so dobili manj glasov ko kmetska pučka stranka. Če bi bili radičevci le količkaj previdni, bi se vprašali, zakaj so oni nazadovani in klerikalci napredovali. In ko bi to ugotovili, bi svoje napake lepo odpravili in pričeli delati saj tako pametno politiko ko klerikalci in imeli bi potem upanje, da občino zopet osvoje nazaj.

Ali te politične modrosti radičevci niso premogli in mesto, da bi šli v se, so začeli, ne napadati, temveč naravnost psovati klerikalce. Tako čitamo v »Narodnem Valu«: Kar delajo v Dalmaciji fratri in popovi, to je tako strašno, da ni tega mogoče niti opisati. Pašujejo v pravem pomenu besede. Podkupujejo in uničujejo narod, blatijo mu zavest in dušo z zastraševanjem, zadolževanjem in preganjanjem. Razume se, da so njih desna roka radikalna gospoda, veleposestniki, cincarska. In po nasilno izvedenih volitvah so sklenili z najbolj nemoralnimi »sredstvi« zvezo in sedaj upravljajo sinjsko občino.

Radikalci in klerikalci v Sinju! Tako se končuje ta divjen izbruh onemogle jeze s pravilno konstatacijo, da vladajo se-

daj mesto radičevcev v Sinju radikali in klerikalci. In še v marsikateri občini bo tako.

Kajti v tem je stvar: Dočim radičevci govorijo in govorijo, so pričeli klerikalci z intenzivnim in sistematičnim delom na vseh poljih. Dočim Radič samo sanja o veliki politiki, so se klerikalci posvetili samo drobnim politiki med narodom, ki ga z njo pridobivajo. Dočim se Radič zaradi te visoke politike daje enkrat z radikali, drugič z demokracijo, potem z zemljoradniki in nakonec še z »batinašci«, kakor je blagovolil nazivati preje Pribečevičeve pristaje, se klerikalci vedno bolj užitvijo samo v kmetsko politiko. In dočim Radič ne trpi v svoji sredi nikogar, ki mu ni slepo pokoren in je zato imel vse polno disidentov, klerikalci zbirajo nove delavce in so pričeli z organizacijo duhovništva po preizkušenem kranjskem zgledu.

Pri takih razmerah je jasno, da morajo klerikalci napredovati, radičevci pa nazadovati, to tembolj, ker so vse Radičeve zveze tekem let izgubile na svoji sili in je razočaranje vedno večje. In še bolj se bo širil ta proces, ker so klerikalci šele pričeli s svojim delom, pri radičevcih pa smo tudi šele pri pričetku razpadanja.

Zato pa bi radičevski generali mnogo bolj pametno storili, če bi mesto klerikalcev psovali sebe in tiste svoje veleume, ki so s svojo vetrnjaško politiko dosegli, da jim narod več ne zaupa.

Tolikokrat se je Radič bahal, kako je Slovenija politično za Hrvatsko, ker Hrvatska ne pozna klerikalizma. Ta samohvala je sedaj pošteno padla v vodo in sedaj se vidi, da bo Hrvatska šele pričela doživljati one čase, ki jih ima Slovenija že za sabo.

In tu nad tem bi se smel zamisliti gospod Radič.

Celjske koča.

Pod tem naslovom je prinesla celjska »Nova Doba« par izpadov proti sedanjemu celjskemu občinskemu svetu, ki zahtevajo sledeča pojasnila, da se pokaže resnica.

Ko je prejšnji občinski svet celjskega mesta, v katerem so odločevali samostalni demokrati, sklenil zakupno pogodbo s celjsko podružnico SPD glede Kumrovo posestvo pod Tolstim vrhom, se je izrecno naglasilo, da ima mesto pravico zvišati zakupnino. Ko je koča na tem posestvu, sedaj imenovana Celjska koča, pogorela, je izdalo mesto za popravila okoli 122.000 dinarjev ter pridejo ista v prid zakupniku posestva. Radi tega je že prejšnji finančno - gospodarski odsek na svoji seji dne 8. I. 1926 sklenil, da naj se zviša zakupnina na Din 5000. To se je naznanilo celjski podružnici SPD z dopisom od 19. II. 1926. Pozneje je ob priliki sestave proračuna za leto 1927 mestno knjigovodstvo izjavilo, da je tedanji finančni referent dr. Božič izjavil, da se ima vsled velikih investicij za Celjsko kočo po požaru ziv-

šati najemnina na Din 6000 letno, datirano z 20. IX. 1926.

Pripomniti se mora, da obstoji Kumrovo posestvo, na katerem stoji Celjska koča, iz obširnih zemljišč, katera daje SPD v zakup in da se torej zakupnina ne nanaša le na kočo, temveč v prvi vrsti na zemljišča, na katerem se zamore rediti več glav živine.

Če je torej sedanji občinski svet zvišal zakupnino za celo posestvo na Din 3000, je ta znesek za 3000 Din nižji kot oni, katerega so hoteli samostalni demokrati naprtiti celjski podružnici SPD.

Imenovana podružnica torej nima prav, če se spušča na politično polje z javnimi napadi na sedanjo večino v celjskem mestnem občinskem svetu, ker izhaja iz gornjega, da ji je isti bolj naklonjen kot prejšnji in ker je jasno, da bo podružnica še rabila podporo od strani celjske mestne občine. V njenem interesu je torej, da popravi storjeno napako.

Končno pripominjamo, da se je svojčas slepo kopiralo idejo Mariborske koče, ne da bi se pomislilo, da v Celju niti ene četrtine prebivalcev Maribora in

da torej Celjska koča ne bo zamogla tako uspevati, kot Mariborska. Tudi ne moremo odobravati mesta, kjer stoji Celjska koča, ker od tamkaj ni skoraj nobenega razgleda, dočim na Tolstem vrhu, ki ima znan obsežen razgled, niso napravili niti verande niti klopi, da celo oni stolp, katerega so začasa vojne postavili vojaki, je zginil.

Taka je zadeva te koče, premotrena s stališča objektivnosti in sedaj si lahko napravi vsak sam sodbo o pisanju »Nove Dobe«.

Proti uknitvi ljubljanske univerze.

PROTESTNO ZBOROVANJE ZOPER OKRNTIV LJUBLJANSKE UNIVERZE V CELJU.

V nedeljo dopoldne se je vršilo v mali dvorani »Uniona« protestno zborovanje zoper okrnjenje ljubljanske univerze. Zborovanju je predsedoval dr. Ogrizek. Govorili so: gg. stud. phil. Kuret, Komavli, prof. Mastnak, prof. dr. Roman Šavnik, Peršuh, Rebek in Marolt. Ni baš najprimernejše, da se toli profanirana štednja razteza vsako leto na našo univerzo. Kaj bi porekla srbska javnost, če bi g. minister v proračunu okrnil njeno najvišjo institucijo znanosti in kulture, ki stane sorazmerno z našo ogromno vsoto več? S takim postopanjem bi si g. minister omajal stališče. Ni treba obnavljati zgodovino borbe za našo univerzo; vsakemu inteligentu je znano, kako se je branila Avstrija dati Slovincem ta važen institut in dobro je vedela, zakaj. Če nekateri blazirano trdijo, da je naša univerza nepopolna, ne sledi iz tega, da se še mora reducirati, ampak izpopolniti. Ravnotako: Kaj bomo s tremi univerzami? Kaj pa delajo drugi narodi z univerzami? Italija, ki troši za armado ogromne vsote in druge tudi — izvaja štednjo druge — ne pa pri univerzah. Jasno pa je, da redukcija katerekoli fakultete državi ne bi koristila, pač pa škodovala revnejšim slojem; pripomogla bi, da bi študij, še bolj ko sedaj, bil privilegij premožnih kast. (Pri nekaterih institucijah se izvaja štednja več ko preveč dosledno, drugje pa o njej ni sluha.) Škoda, da se tudi resnejši politiki držijo zgleda g. Stipice Radiča, ki je hotel prvi v koži prosvetnega ministra strašiti našo univerzo. — Noben sofističen dokaz ne more izpodbiti nujnosti naše najvišje znanstvene institucije in vsa slovenska javnost bo brez razlike strank univerzo branila.

PROTEST ZNANSTVENEGA DRUŠTVA ZA HUMANISTIČNE VEDE PROTI OKRNTIV LJUBLJANSKE UNIVERZE.

Znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani protestira proti okrnitvi slovenske univerze v Ljubljani in proti načinu ukinitve nekaterih fakultet po čl. 44. finančnega zakona. Našo narodno južnoslovansko državo je slovenski narod zljubil tem bolj zato, ker je v nji dosegel, da so se ustvarili njegovi dolgotrajni sni in trudi, ko se je ustanovilo v Ljubljani znanstveno središče, univerza, viden znak stoletnega stremjenja slovenskega naroda po kulturni završitvi. Izjavljamo, da nihče nima pravice posegati kvarno v razvoj ljubljanske univerze in vsakogar, ki bi nam hotel storiti to krivico, bo slovenski narod moral prišteti med svoje sovražnike.

Za predsednika: J. Grafenauer. — Za tajnika: J. Šlebingar.

Politične vesti.

— Vsako sodelovanje demokratov z Radičem nemogoče. V nedeljo je bila v Splitu pokrajinska konferenca demokratske stranke, ki ji je prisostvoval minister Angjelinović. Konferenco je otvoril dr. Mestrovic v imenu izvrševalnega odbora, pozdravil navzoče in dal besedo dr. Angjelinoviću. Dr. Angjelinović je razložil, zakaj je šla demokratska stranka na volitve in se potem odločila, da nadaljuje sodelovanje z radikali. Kritizira zelo ostro stališče samostojnih demokratov napram demokratski stranki. Kljub temu naglašja, da je za spojitve demokratskih elementov pripravljen iti preko vseh rekriminacij. Z vsako legalno stranko se lahko izvedejo parlamentarne kombinacije, a ne more biti nikakega sodelovanja v obliki bloka s HSS. Radiču očita, da je kriv vsega zla na Hrvatskem. Cilj Demokratske stranke je, da zbere hrvatske elemente in jih uvede v državne posle. Za svoje delo zahteva zaupa-

nje. Za njim se je vrstilo več referentov na konferenci. Popoldne se je nadaljevalo čitanje referatov. Zaključno besedo je imel Angjelinović in sta bili odposlani brzojavki Davidoviću in Marinkoviću. Konferenca je sprejela predlagane resolucije.

— Albanija pod italijansko vojaško komando. Potniki iz Albanije pripovedujejo, da so fašisti in italijanski oficirji prevzeli poveljstvo nad vsemi važnimi stratežnimi točkami na albanski obali. Italijanski oficirji olepšujejo to z izgovorom, da pripravljajo Jugoslavijo napad na Albanijo in da so Italijani samo zato poslali svoje čete v Albanijo. V Albaniji nasproti ležečih italijanskih pristaniščih je zbranih 16 polkov v polni bojni opremi. Poleg tega je Italija poslala na Bolgarsko velike količine orožja in municije, ki je bilo v bližini Varne po noči na skrivaj izkrcano. Italijanski oficirji in vojaki, ki se nahajajo v Albaniji, so že dobili od Mussolinija in vojnega ministrstva podpisano rezervatno okrožnico št. 542, v kateri se pozivljajo, da so pripravljeni, ker se bodo v najkrajšem času mogli proslaviti kot italijanski junaki. To okrožnico so dobili tudi milicniki in vojaki v Italiji. Jugoslovanska vlad je o vsebini te okrožnice točno poučena.

— Vprašanje Litve je danes v ospredju svetovno - političnega zanimanja in bo zato najvažnejše vprašanje, ki ga bo moral rešiti Svet Zveze narodov na svojem decembrskem zasedanju. Po zasedbi Vilne je litovska vlada pretrgal vsak stik s Poljsko. To stanje traja še danes. Naravno je, da hoče poljska vlada tem nenormalnim razmeram narediti konec in v ta namen se je vršil sestanek Pilsudskega s poljskimi poslaniki v Kovnu, Berlinu in Moskvi ter zunanji ministrom v Vilni. Sestanek je povzročil v sovjetskih in litovskih listih alarmanten utis. Moskva je začela govoriti, da hočejo Poljaki vso Litvo vojaško zasedati. V ta namen da je bila odredjena delna mobilizacija poljske armade in okrepljena poljska vojska na litovski meji. Če bi Litva postala poljska, potem bi dobila Poljska dohod k Vzhodnemu morju, Nemčija pa bi izgubila zvezo z Rusijo. — V Litvi sami vlada danes vojaška diktatura Voldemarasa. Vsled tega živi polno litovskih emigrantov na Poljskem. Sovjeti pravijo sedaj, da koncentrirajo Poljska te emigrante v Vilni, da financira njih gibanje ter da jih oborožuje za vpad v Litvo. Sovjeti smatrajo vse te vesti za tako resne, da je Sovjetska vlada poslala poljski vladi celo noto, v kateri opozarja, da je živo zainteresirana na neodvisnosti Litve. Enako stališče pa je zavzela tudi Nemčija ob priliki Litvinovega obiska v Berlinu je bil od Stresemanna in Litvinova izdan skupen komunike, da sta se obe državi odločno za ohranitev litovske neodvisnosti. — Na drugi strani pa poročajo nemški in sovjetski listi, da je Vel. Britanija v zadnjem času popolnoma spreminila svoje stališče do Poljske in da hoče pozicijo Poljske čim bolj utrditi. Anglija hoče vsled svojega konflikta z Moskvo imeti v Poljski močno oporo in zato je Anglija za združitev Litve s Poljsko. Isto stališče zavzema tudi Francija. Tako je dobilo litovsko vprašanje obseg, ki je že skoraj nevaren za svetovni mir. Na eni strani Rusija, Nemčija in fašistovska Litva, na drugi strani Anglija, Francija, Poljska in emigrantska Litva. — V Kovnu, glavnem mestu Litve, se boje, da hoče Pilsudski v Ženevi proglasiti avtonomijo sedaj poljske Litve. Ta avtonomna Litva bi potem vodila boj proti Voldemarosovi vladi in zavzela Litvo, na kar bi se pridružila kot avtonomna Litva Poljski. Na ta način skuša baje doseči Pilsudski, da bo boj za Litvo postal le notranje vprašanje Litve, v katerega se potem Zveza narodov ne bo mogla več vmešavati. — V Litvi sami se trudi Voldemares za sestavo vsenarodne koncentracijske vlade. Njegovi napori pa niso imeli še nobenega uspeha, ker zahteva opozicija brezpogojno takojšnjo odpravo diktature in odstoj Voldemarasa. Težava je tudi v tem, ker se vojaška stranka, ki drži Voldemarasa, boji, da bi morala dati še račun za svoja nasilja. — Poljska vlada pa izjavlja, da nima nobenih agresivnih namenov, temveč da hoče samo napraviti konec nenormalnim razmeram. Poljski moskovski poslanik Patek pa je celo izjavil, da želi skleniti Poljska z Rusijo arbitražen pakt in da že zato ne more imeti nobenih agresivnih namenov proti Poljski.

Dnevne vesti

PRESTOLNIŠKO ČASOPISJE.

Opetovano smo že naglasili, kako beograjsko časopisje ne pojmuje svoje naloge kot prestolniško časopisje. Vse pa kaže, da bo beograjsko časopisje vedno manj pojmovalo dolžnosti prestolniškega časopisja, zato pa tem bolj svoje pravice. Tako vidimo sedaj, da imajo beograjski listi za vsako, še tako glupo stvar dovolj prostora, to časopisje pa nima toliko prostora, da bi vsaj zaregistriralo boj Ljubljane in Zagreba za ogroženi univerzi.

Ali pa je na vse zadnje tudi beograjsko časopisje tako nekulturno, da je za okružitev ljubljanske in zagrebske univerze?

Ali smatra tudi beograjsko časopisje za svojo dolžnost dokazati, da ni Beograd v nobenem oziru kulturno središče države?

Odkrito povedano: Slovenci tega dokaza ne potrebujemo, ker vemo to že nekaj časa.

— **Odlikovanje francoskega poslanika.** Ob priliki ratifikacije prijateljske pogodbe, sklenjene med našo državo in Francijo, je kralj odlikoval več francoskih diplomatov in politikov. Med drugimi je odlikovan tudi francoski poslanik na našem dvoru g. Emil Dard z redom sv. Sava I. stopnje.

— **Prenos poslov na oblastne samouprave.** »Službene Novine« objavljajo novo uredbo o prenosu poslov na oblastne samouprave. Z objavljenjem v »Službenih Novinah« je stopila uredba v veljavo.

— **Telefonska zveza Slovenije z Bačko.** Ministrstvo pošte in telegrafa je odredilo, da se telefonski pogovori Slovenije z Bačko, zlasti pa s Somborjem, vrše tudi preko Zagreba po telefonskem vodju Zagreb — Osijek — Sombor — Subotica. To zvezo bo telefonska centrala odstopala, kadarkoli ji bo to mogoče. Razen tega imajo ti pogovori prednost na direktnem telefonskem vodju Ljubljana — Beograd v že odrejenem času od 8. do 8.40 in od 15. do 16. ure.

— **Zaradi ukinitve meščanskih šol se je pri prosvetnem ministru dr. Kumanudiju zglasila deputacija meščansko - šolskih učiteljev.** V novem finančnem zakonu je namreč predvidena ukinitve več meščanskih šol v Sloveniji. V deputaciji sta bila tudi g. Humek, ravnatelj meščanske šole v Mariboru in g. Hočevar, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani.

— **Ustanovitev meščanske šole v Beogradu.** Nedavno je bila v Beogradu otvorena na odredbo prosvetnega ministrstva prva meščanska šola. Za novo ustanovljenjo šolo pa so Beograščani pokazali zelo malo zanimanja. Vpisalo se je namreč majhno število učencev, tako da namerava prosvetno ministrstvo otvoritev ponovno razpisati.

— **Važno za rezervne oficirje.** Vsi rezervni oficirji morajo se udeležiti slovesne službe božje v stolni cerkvi sv. Nikolaja na državni praznik — dan ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev — 1. decembra ob 10. uri. Pravoslavna slovesna služba božja se vrši ta dan ob 9. uri v kapeli vojašnice Vojvode Mišića, kateri morajo prisostvovati vsi rezervni oficirji pravoslavne vere. Istotako se vrši slovesna služba božja ta dan ob 10. uri v evangelijski cerkvi, kateri morajo prisostvovati rezervni oficirji evangelijske vere.

— **Prošnje učiteljev za imenovanje, premešanje in upokojeitev.** Prosvetno ministrstvo je odredilo, da je vsako prošnjo učitelja ali učiteljice za imenovanje, premešanje ali upokojeitev a limine zavrniti, če se predloži direktno ministrstvu, mesto po predpisani službeni poti. Odredba je bila izdana predvsem zato, ker so se pripetili slučajji, da so se vlagale potvorne prošnje od drugih kot v prošnji navedenih oseb z namenom, da bi se povzročale ljudem neprilike.

— **Narodna odbrana protestira proti dogodkom v južni Srbiji.** Predvčerajšnjim se je vršila v Nevesinju skupščina, ki jo je sklicala Narodna odbrana. Več govornikov je protestiralo proti zadnjim dogodkom v Južni Srbiji in je bila sprejeta resolucija, ki je bila poslana kraljevski vladi.

— **Krajevni odbor društva »Rdeči križ« SHS Guštanj, Mežiška dolina priredi dne 8. decembra t. l. slavnostno blagoslovljenje svojega rešilnega avtomobila.**

— **Jugoslovensko akademsko društvo v Zagrebu.** Predvčerajšnjim so se vršile volitve za jugoslovensko akademsko društvo. Od 1878 študentov, ki so vpisani v društvo, jih je glasovalo 1507. Od oddanih glasov odpade na Jugoslovanski blok 741, na Hrvatski blok 714, na listo studentskega radikalnega kluba 51 glasov. Po proglasitvi volitev je prišlo do spopadov, tako v Draškovićeve ulici, Palmotićeve ulici in na dvorišču pred univerzo. Policija je povsod nastopila in razorožila demonstrante. Pozneje je prošlo do spopada še na Jelačićevem trgu. Nekoliko študentov in slučajnih šetalcev je bilo lažje ranjenih s kamenjem in palicami. V bolnico so pripeljali samo enega mladeniča, ki je težje poškodovan nad desnim očesom. Ranjen je bil tudi en stražnik. V zvezi s temi izgedi je bilo nekoliko aretacij.

— **Kaj je z obrtno nadaljevalno šolo na Vrhniki?** Obrtni in trgovski vajenci so že drugo leto brez strokovnega šolskega pouka na Vrhniki. Pred dvema leti je obiskovalo šolo 98 obrtnih in trgovskih vajencev. Po § 99 b obrtnega reda so vajenci dolžni redno obiskovati obrtno nadaljevalno šolo, kakor tudi strokovno nadaljevalno šolo do popolnega usposobljenja. Vajenci na Vrhniki so od teh predpisov menda izvzeti. Za nje ne skrbi v tem pogledu niti obrtna oblast, niti občina, kakor tudi ne obrtna zadruga. Za šolski pouk se nihče ne pobrine in tako stojimo tudi letos pred dejstvom, da se obrtna nadaljevalna šola še ni otvorila. Pričakujemo, da bo g. veliki župan ljubljanske oblasti izdal nalog, da se vajeniška šola takoj otvori in omogoči reden in nemoten poduk vajencev. Brez strokovnega šolstva se vajenci ne bodo zadosno usposobili, kar mora vsem merodajnim faktorjem služiti za pravilno oceno važnosti strokovnega obrtnega šolstva.

— **Jubilej.** V mesecu novembru poteče sedmo leto, odkar smo si slepi ustanovili za nas najpotrebnejše in najvažnejše društvo. Zahvaljujemo se tem potem vsem našim dobrotnikom na katerih število smo ponosni in jih prosimo, da ostanejo še nadalje naklonjeni nam najbednejšim in najpotrebnejšim. — Vse one pa, ki niso imele priložnosti, da bi se nas spomnili, prosimo, da to store in se nas spominjajo ob vsaki priložnosti. — Podporno društvo slepih, Ljubljana, Wolfova ulica 12. — Podporno društvo slepih v Ljubljani.

— **Premeščenje v poštni službi.** Iz Beograda je premeščen uradnik Vendeih Šimenc. Službo nastopi v Ljubljani pri pošti I.

— **Sprejem v naše državljanstvo.** V naše državljanstvo je sprejet ruski begunc Andrej N. Borisov, dnevničar pri železniški upravi v Mariboru.

— **Mussolini ne trpi realne geografije.** Kot poroča »Daily Chronicle« iz Rima, je prepovedal Mussolini atlas, ki ga je izdal Turring-klub. Prepoved je izdal »Duce« zato, ker je v atlasu označeno, da žive okoli Aoste in v dolini Pelico Francozi, ter da žive Slovenci prav do Trsta in ker je v Dalmaciji navedenih pre malo italijanskih imen ter manjka tudi ime »Montenegro«.

— **Nov zračni kolos.** Kot poročajo iz Londona, grade na Angleškem orjaški zrakoplov, ki bo dvakrat tako velik kot največji nemški Zeppelin. Zrakoplov ima štiri nadstropja. V prvem so stroji, poveljništvo in kontrola, v drugem moštvo (50 mož), tretje in četrto nadstropje je za potnike. Zrakoplov bo lahko transportiral do 200 potnikov hkratu. Opremljen bo z vsem modernim komfortom, imel bo celo prostrane plesne dvorane.

— **Nevihne na Jadranu trajajo dalje.** Parobrodi na progah Split — Trst, Split — Ancona in Split Sušak so zadnje dni deloma izostali, deloma pa prispeli v luke z velikimi zamudami.

— **Veliki nalivi v Bosni in Hercegovini.** V sled močnih nalivov naraščajo v

Bosni in Hercegovini reke in potoki. Ponokodi je prišlo že do poplav. Popovo polje je poplavljenost v dolžini 30 km. Poplave povzročajo na poljih, na katerih je bila vsejana pšenica, ki je že jela zeleneti, veliko škodo.

— **Potres v Mostaru.** V noči od 27. na 28. t. m. okrog 2. se je čutil v Mostaru potres, ki se je dvakrat ponovil. Epicenter je na Popovem polju.

— **Smrt na stranišču.** V Travniku je povzročila narasla reka Lašva nenavadno nesrečo. Mesarski pomočnik Dragutin Avgustinović, zaposlen v mestni klavnici je šel na stranišče, ki se nahaja tik reke. Narasla reka nosi seboj drevesa in tramove. Baš v trenutku, ko se je nahajal Avgustinović na stranišču, je treščil ob stranišče težak hloď, ki je stranišče prevrnil, nakar so ga odnesli z Avgustinovićem vred valovi. Avgustinovića so potegnili pozneje mrtvega iz vode.

— **Zopet spalna bolezen v Hercegovini.** V Hercegovini se je pojavila v zadnjem času kot posledica gripe, zopet spalna bolezen. Bolniki spe po par dni, so pa tudi slučajji, da se ne prebude po dva do tri tedne. En slučaj je končal s smrtjo.

— **Stavka gimnazijcev v Kruševcu.** Dijaki VII. razreda gimnazijev Kruševcu (Srbija) stavkajo. »Katastrofo« ima na vesti profesor zemljepisja Kačanik, ki je bolj strog kot preneseta zmožnost in pridnost dijakov. Sedmošolcem se nameravajo baje pridružiti tudi šestšolci. Radi hudega profesorja Kačanika so stavkali v šolskem letu 1922-23 maturirati iste gimnazije celih 40 dni.

— **Boj z roparji, ki so ugrabili otroka.** V bližini Čuprije v južni Srbiji je ugrabila tolpa 8 ciginov osemletnega sina posestnika Dobrovoje Pantelića. Drugi otroci so opazili, da so odvedli cigani dedčka s silo seboj. Alarmirali so kmete, ki so delali v bližini na polju. Med kmeti in cigani se je razvila pravecata bitka, v kateri so končno zmagali kmetje. Kmetje so premagane cigane zvezali ter jih odvedli na orožniško postajo.

— **Ogaben zločin.** 30-letni delavec Anton Dolšak je pred dnevi zlorabil 5-letno hčerko uglednega posestnika N. v Poljčanah. Bestialnega nasilneža je orožništvo kmalu po dejanju aretiralo. Pripreiskavi se je dognalo, da je Dolšak, ki je poročen, spolno bolan. Deklico so takoj prepeljali v bolnico, kjer so ji zdravniki nudili pomoč, kar pa ni imelo uspeha. Otrok je po operaciji umrl.

— **Radi razžaljenja kralja je bil obsojen te dni pred okrožnim sodiščem v Sarajevu lastnik velikega hotela v Novem Sarajevu Stjepan Ivoš na tri leta ječe. Ivoš je izvršil hudodelstvo že leta 1924 na nekem shodu HSS v Varešu.**

— **Vroči obkladki proti smrti.** V Potsdamu je prišlo ob priliki smrti nekega moža, ki je umrl za rakom, do velikega škandala. V četrtek je umrl na železniškem raku 65-letni trgovec Rode. Zdravnik je odredil, z ozirom na dejstvo, da je poleg mrtveceve sobe trgovski lokal, da se mora mrtveca takoj spraviti iz hiše. Vdova pa je, mesto da bi ravnala tako kot zdravnik zapovedal, poklicala člana weissenbaške sekte, s katerim sta možu pokladala na telo vroče obkladke. V Potsdamu obstoja namreč sekta, ki ne veruje v smrt, pač pa je prepričana, da mrtvec oživi, če se mu poklada na telo vroče obkladke. Ker pa mrtvec le ni oživel, je vdova poklicala glavarja sekte ter ga naprosila, da bi prišel na pomoč. Medtem pa je že prišla policija, ki je mrtveca odpeljala.

— **Poplava na otoku Haiti.** Na otoku Haiti je divjal pred dnevi strahovit vi-

har. Okoli 300.000 ljudi je brez strehe. V več mestih beležijo slučaje smrti. 500 kvadratnih milj zemlje je pod vodo. Nastale škode še ni mogoče ceniti. Vsekakor pa je velika.

— **Težka letalska nesreča v Maroku.** V Maroku se je te dni zgodila velika letalska nesreča. V Fezu je startalo 5 letal z namenom, da slikajo okolico Feza. Iz neznanega vzroka je eden letalcev izgubil ravnotežje ter je padel iz več sto meterske višine na zemljo. Letalo se je razbilo. Vseh 5 letalcev je bilo pri priči mrtvih.

Ljubljana.

— **Razobesite na državni praznik zastave!** Mestni magistrat bo razobesil na državni praznik v četrtek, 1. decembra 1927 na vseh svojih poslopih državne in narodne zastave ter vabi vse hišne posestnike in druge, da istotako razobesijo zastave.

— **Trgovine 1. decembra t. l.** Gremij trgovcev v Ljubljani obvešča vse člane, da morajo biti na dan Ujedinjenja 1. decembra t. l. vse trgovine zaprte. — Načelstvo.

— **Izredni občni zbor društva hišnih posestnikov** se vrši v sredo, dne 30. t. m. ob 3. uri popoldne v veliki dvorani hotela »Union«.

— **»Ljubljanski Sokol«** opozarja na svojo telovadno akademijo, katero priredi v sredo, dne 30. t. m. točno ob 8. uri zvečer v društveni telovadnici v Narodnem domu. — Predprodaja vstopnic v Narodnem domu v društveni pisarni dnevno med uradnimi urami od 6. do 8. zvečer.

— **»Ljubljanskega Sokola«** Miklavžev večer se vrši, kakor običajno vsako leto, tudi letos v društveni telovadnici v Narodnem domu dne 5. septembra t. l. in sicer ob 5. popoldne za deco, ob 8. zvečer za odrasle. — Vstopnina popoldne za odrasle Din 5, za deco Din 3, vstopnina zvečer Din 10; po Miklavževem nastopu prosta zabava in ples. — Darila se bodo sprejemala v nedeljo 4. decembra od 10. do 12. dopoldne ter od 3. do 5. popoldne, v ponedeljek pa od 10. dopoldne do 4. popoldne. — Letos se pojavi sveti Miklavž v društveni telovadnici s posebno sijajnim in mnogobrojnimi spremstvom ter bo sokolsko deco bogato obdaril. — Ljubljanski Sokol pa je naročil letos za Miklavža nov, dragocen prestol, ter tudi za ostalo spremstvo določeni prostor razkošno in popolnoma na novo opremil. —

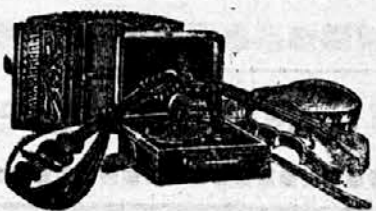
— **Društvo Soča»** proslavi praznik ujedinjenja dne 1. decembra v restavraciji Ljubljanskega dvora pri pogrnenih mizah z mladinsko prireditvijo. Vzporedi govor, deklamacije, prizori, petje in igra. Začetek ob 15. uri. Vstop prost. Vabimo k obilni udeležbi staro in mlado.

— **Radioples v Ljubljani** se bo vršil dne 5. januarja v veliki dvorani »Kazine«. Novost in senzacija tega plesa bo, da se bo plesalo po radiozvokih in to ne glede na to, ali bo zunanji sprejem dober ali slab. Za slučaj slabega vremena bo delovala domača oddajna postaja, za katero se že izdelujejo potrebni aparati. Muzikalični uspeh je torej v vsakem slučaju zasiguran. Ljubitelji plesa bodo prišli na svoj račun, ker jim ne bo treba z dolgotrajnim ploskanjem prositi godbe, ampak bo radio operater kratkoma zavrtel gumb na aparatu in godba bo že tu. Vodstvo plesa je iz prijaznosti prevzel naš priznani plesni učitelj g. prof. Jenko. Predprodaja vstopnic v trgovini Franc Bar, Cankarjevo nabrežje.

— **Tekma lovskih psov brakov in brakov jazbečarjev** se bo vršila v četrtek 1. decembra v Medanskem hribu pri št. Vidu nad Ljubljano v lovišču g. Štefica ob vsakem vremenu. Sestanek posestnikov omenjenih psov in lovcev po prihodu jutranjih vlakov iz Ljubljane in Gorenjskega, ob pol 8. uri v Cirmanovi gostilni v Mednem, kjer bo tudi smotra lovskih psov, določenih za tekmo. Posestniki dobrih in lepih brakov, udeležite se tekme, za tekmo so tudi lepa darila. — Klub ljubiteljev brakov.

— **Drzna tatvina v Ljubljani.** V nedeljo popoldne je neznanec odnesel izložbeno omarico Mikličeve menjalnice v Kolodvorski ulici. Odnesel je razno tujo valuto v vrednosti 2000 Din. Politijski agenti upajo, da bodo lopova izsledili. Pri Mikliču so v izložbeno omarico že v tretje vlomili. Vsekakor je tatvino v vseh treh slučajih izvršil človek, ki pozna do dobra domače razmere. Tatvina je bila izvršena pri belem dnevu, ko se je na cesti nahajalo največ ljudi.

— **Flaneta, razne vrste barhanta za Miklavževa darila po solidnih cenah pri FRANC PAVLIN, Gradišče 3.**

Gramofon	Din 575.—, 365.—
Harmonika	Din 740.—, 360.—, 200.—
Violina v etuiju	Din 545.—, 315.—
Mandolina	Din 270.—, 160.—
Gitara	Din 320.—, 270.—

Gramofonske plošče, strune, ustne harmonike in okarine. Vodi se samo blago najboljše kakovosti.

Veletgovina R. Stermecki, Celje.

Velika božična prodaja.

Celje.

e— V nedeljo dopoldne se je vršila v veliki dvorani Narodnega doma žalna svečanost za pok. gen. Kovačevića. Po obredu, ki ga je opravil celjski paroh g. Cirič, je govoril v imenu »Narodne obrane« gosp. polkovnik Naumović, nakar je govoril še g. dr. Hrašovec. Sodelovalo je pevsko društvo »Oljka« pod vodstvom pevovodje g. učitelja Gerlanca.

PROTESTNI SHOD NIZJIH DRŽAVNIH NAMEŠČENCEV V LJUBLJANI.

Predvčerajšnjim popold. se je vršil v Mestnem domu v Ljubljani protestni shod, ki ga je sklical ljubljanski oblastni odbor Udruženja državnih zvanjnikov in služiteljev proti § 66 novega finančnega zakona za proračunsko leto 1928/29.

Shodu je predsedoval Josip Dermota, predsednik Udruženja za Slovenijo, ki je v daljšem izjavljanju pojasnil krivičnost in nesprejemljivost omenjenega zakonskega predloga. Vlada je mnenja, da so nižji državni uslužbenici že itak navajeni na bedo in pomanjkanje in je zato prepričana, da bodo mirno in potrpežljivo prenesli tudi ta novi pritisk na njihove pravice. Toda mera je polna in zato bo poslalo Udruženje te dni posebno deputacijo v Beograd, da bo na licu mesta prešludirala novi predlog in storila potrebne korake na merodajnih mestih za njegovo ertanje.

Nato je govoril poslanec dr. Kramer, ki je pojasnil v obširnih besedah pomen in smisel § 66 zakonskega predloga in obljubil svojo pomoč v Beogradu ob priliki razprave v finančnem odboru in v plenumu Narodne skupščine.

Dalje so govorili še sledeči člani Udruženja: Ignac Pečjak, Ivan Spunt, Ivan Prašnikar in Ludvik Kržišnik o krivičnosti § 66, ki daje vladi popolno pravico, da brez nadaljnje prevele stare, poštene in vestne nižje državne uslužbenice na dnevničarje z mesečnimi prejemki borih 684 dinarjev, kar zadoštuje pri današnji draginji komaj za beraško preživljanje samca, ne pa za družine s 6 ali celo več člani.

Soglasno je bila sprejeta sledeča resolucija:

»Člani Udruženja državnih zvanjnikov in služiteljev za Slovenijo, zbrani 27. novembra 1927 v dvorani Mestnega doma, smo z ogorčenjem doznali za predlog finančnega zakona za leto 1928/29, kjer se v § 66 tega predloga navaja sledeče: »Za zvanje državnih službenika (zvanjnika i služitelja), koja ne ulaze u činovničke kategorije, mogu se poedina li-

ca postavljati kao dnevničari. U smislu člena 130 zakona o činovnicima i ostalim državnim službenicima građanskog reda od 31. jula 1923. god. izuzev drž. policijske straže i policijskih agenata (detektiva), zvanjnika i služitelja poštansko-telegrafske i telefonske struke i zvanjnika finansijske kontrole.« — Z ozirom na ta predlog: 1. Vsi zvanjniki in služitelji odločno protestiramo proti namerni nesocijalni odredbi kraljevske vlade ter zahtevamo, da se že itak bedno plačane nižje državne uslužbenice ne izigrava s takimi odredbami. 2. Odločno zahtevamo od kraljevske vlade, da postopa z nami v smislu sankcioniranega zakona »Službene pragmatike« z dne 31. julija 1923. 3. Zahtevamo ne le, da se nobenega zvanjnika in služitelja ne prevede v dnevničarja, temveč tudi, da se dosedanje dnevničarje stavi v položaj, ki so ga imeli pred 1. aprilom 1927. 4. Priznamo, da mora kraljevska vlada štediti. Nismo pa mnenja, da bi morali ravno mi, najbednejši, biti predmet te štednje. Vsak dosednji budžet je dosegel ravnovesje z utrgovanjem plač najnižjim drž. uslužbencem. Mislimo, gospoda, da nam po dolgotrajnem, zvestem službovanju v prid države pripada po vseh božjih in človeških pravicah miren grizljivi kruha. Zato smo prepričani, da bo kraljevska vlada naše upravičene zahteve upoštevala in ertala člen 66 finančnega zakona za l. 1928/29. — Državni zvanjniki in služitelji.«

SPORT.

Arne Borg je preplaval 300 yardov v 3:13.9; njegov svetovni rekord stoji na 3:15.7, toda Weissmüller je baje že dosegel 3:11.6 in 3:07.

Miss Gleitze namerava plavati iz Tangerja v Gibraltar ali pa na kako drugo točko španske obale, kar dosedaj še nikdo ni poskušal. Mislijo, da ji morski volkovi ne bodo nevarni, čeravno se sem in tja zgubi kak posamezen v Sredozemsko morje.

Poljska lahka atletika je dosegla v letošnji seziji prav dobre uspehe; navedemo samo najboljše: 100 m: Szenajch 10.9 sek. — 200 m: Weiss 22.7 sek. — največ uspehov zmagujejo v teku atlet Freyer: 3000 m: 9:05.6, 5000 m: 15:51.8, 10.000 m: 33:00.4, 20 km: 1:16:35, 30 km: 2:01:36, maraton: 2:56:45. — skok v vis: Fryszcyn 1.80 m — skok v daljavo: Sikorski 6.85 m — met kopja: Gruner 57.56 m.

BORZE,

dne 28. novembra 1927.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22.89—22.95 (22.92).

Berlin 13.555—13.585 (13.57), Curih 1094 do 1097 (1095.5) Dunaj 7.9975—8.0275 (8.0125), London 276.8—277.6 (277.2), Newyork 56.64—56.85 (56.74), Praga 168.05 do 168.84 (168.45), Trst 308.125 — 310.125 (309.125).

Zagreb. Amsterdam 22.97—23.03, Dunaj 7.9975—8.0275, Berlin 13.555—13.585, London 276.8—277.6, Newyork 56.63—56.83, Praga 168.05—168.83, Trst 308.41—310.41, Curih 1094—1097; ameriški dolar 56.175—56.375.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.85, Newyork 518.55, London 25.30, Pariz 20.4025, Milan 28.23, Praga 15.335, Budimpešta 90.75, Bukarešta 3.19, Dunaj 73.15.

Efekti.

Ljubljana. Celjska posojilnica 164—0, Ljubljanska kreditna banka 182—0, Prašedion 880—0, Kreditni zavod za trgovino in industrijo 160—0, Strojne tovarne in livarne 0—70, Vevče 133—0, Split 610—0, Ruše 280 do 295, Slavonska 56—0, Sešir 104—0.

Blagovna tržišča.

Ljubljanska blagovna borza (28. t. m.). Les: Tendence nespremenjena. Zaključnih je bilo 7 vagonov, in sicer 5 vagonov suhih bukovih drv, 1 vagon meja po 22 in 2 vagona smrekovih hlodov, od 25 cm naprej, 1 vagon naembna poslaja po 225. — Deželni pridelki: Tendence čvrstejša. Zaključena sta bila 2 vagona pšenice.

NAJMLAJŠI SLIKAR.

Mnogo slikarjev in kiparjev, ki so razstavili v Parizu v jesenskem salonu svoja dela, je prišlo še pred razstavo po svoja dela, ker jih je jury-a odklonila. Največ odklonjenih del je bilo pač od mladih mojstrov, ker ti še ne poznajo poti, ki vodi do slave. Eden odklonjenih mojstrov ni štel več kot 23 let. Pripomniti pa je treba, da ta mojster šele 4 leta slika.

Neki francoski novinar je posetil mojstra, ki se zove Fernand Serf. Močakar je še pred 20 leti imel dobro idčo klobučarsko obrt, sedaj pa živi od majhne rente v Batignolles. »Mojster« posedla 3 sobe, ki so natrpane z različnimi slikami, ki jih je sam slikal. Slike ima še celo razobešene v kuhinji in — kletu. Velikost slik je dokaj različna, vse pa predstavljajo same — ribe. Da, niso pokrajinske slike, ne portreti, tudi ne historične dogodivščine, pač pa je njegovo stanovanje nekaka razstava ribjih kadavrov. Od slanka pa do kapelja vidiš raznovrsne ribe, vse tiste, ki jih je mojster Serf zavžil v svojem

življenju. Predno pripravijo v mojstrov kuhinji ribo, jo gospod Serf portretira — in to s posebno navdušenostjo — čeravno je kuhinja polna smrada. (Smrad navadno povzroča riba, ne pa častiljivi mojster.)

— Vidite, to je umetnost! — je vzklinal Fernand Serf. — Ni ga človeka pod svilim solncem, ki bi bil naslikal toliko rib kot jaz. — Kako to, da ne slikate česa drugega? — je vprašal reporter.

— Ker ne znam! — je lakonično odgovoril častiljivi starček. — Z 79 leti sem pričel slikati. Moja prva slika je predstavljala ribo, ki sem jo sam vlovil. In ko sem ribo uspelo naslikal na platno, sem se odločil, da bom vedno slikal — samo ribe. Jaz, za svojo osebo, izredno ljubim ribe. Čudim se, da mojih umetnin ne razstavijo. Zdravo je ribe uživati, zakaj bi bilo nezdravo ribe slikati, oziroma naslikane ribe občudovati. Jaz ne bi nikdar dosegel tako visoke starosti, če ne bi štiri leta slikal samo ribe.

Tej logiki reporter ni mogel ugovarjati. Umolknil je ter pričel ogledovati ribjo razstavo. Vtis je bil silen in čudovit. Ko si je reporter ogledal troje slik, ni več vedel, kje je pričel z ogledovanjem, zakaj riba je bila podobna ribi. Samo po velikosti so se ribice razlikovale, sicer pa so vse imele steklene oči, srebrne luske ter odprti gobec in — vse so bile mrtve.

— Tega ni bilo mogoče drugače izvršiti! — je pristavil mojster. Če bi ribice bile žive, bi bile nemirne, ko sem jih slikal.

— Ali ste srečni? — je ponižno vprašal razvedni reporter.

Fernand Serf je globoko vzdihnil. — Srečen bi bil, če jury-a ne bi bila odklonila mojih del. Vislokorodni gospod, jaz imam samo eno hrepenenje. Gospod, jaz nisem seboj veliko idejo. Samo uresničiti je ne morem, ker mi manjka prostora. Majhna dvorana v jesenskem salonu, vseeno, kje bi bilo ta dvorana — četudi bi bila pod stopniščem ali pa v pralnici — potem bi jaz pokazal, kaj zmorem, česa sem zmožen! Naslikal bi nekaj takega, česar še noben slikar ni naslikal. Ljudje bi občudovali moje delo in dejali bi: »To je res cel Ferdinand Serf!«

Veste, kaj je moj življenski sen?

— Kaj — je vprašal reporter.

— Hotel bi naslikati kita. Le napišite to v svoj list. Brez skrbi, napišite to! Morda se bo našel kak mecen v naši lepi Franciji.

— Zgolj na Francoskem, mojster Serf? Pisati hočemo o vaši slavi, da vas svet spozna. Morda se bo našel v Nemčiji mecen, ki bo imel srce — za mrtvega kita.

Hja Erenburg:

92

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(Iz ruščine prevedel S. L.)

Jetnik sedemindesetdesete celice je dobival skoro dvojno porcijo hrane. Kljub dobri oskrbi je bil pa Andrej shujšan, izmučen in je bil podoben staremu neobritemu postopcu. Hrano je večinoma odklanjal. Vse noči se je premetaval po postelji in je nemirno zaspal vedno šele proti jutru. Trpel je, kakor bi trpel vsak drug mlad, zdrav človek, če bi bil prisiljen cele mesece pričakovati nerazumljivo, pa neizogibno smrt. Mogoče je pa Andrej trpel še bolj, ko bi kdo drugi, ker je gotovo bolj ljubil življenje. Šele zdaj je začutil vso silo, s katero so se njegove roke in noge držale življenja, ves obup in vso besnost, s katero so se upirale in blazno grabile za vsak spomin, hoteč podaljšati svoje življenje še za eno minuto. Med štirimi stenami je Andrej ponovno preživljal vse svoje življenje. Njegova sedanjost je pa brzela s katastrofalno brzino. V revoluciji je preživel šest let, pa se mu je zdelo, da je bil navzoč le pri kratkem, grmečem ledohodu. Premalo mu jo je bilo. Če je že Jules Lebon,

ki je dvainšestdeset let živel brez ljubezni, umirajoč lovil zadnje svoje trenutke, kako je bilo šele mlademu, zdravemu, ljubečemu Andreju. Če bi ubili hipoma, brez priprav, bi on umrl hrabro in prosto. Mogoče bi še zapel pred smrtjo. Tako so mu pa navrgli k mladosti še tri mesece in so mu pomagali, da se zaveda vse globoke radosti nad življenjem, ki mu ga jemljejo.

Številka za Andreja ni bilo več. Toplota v celici je bila enakomerna. Solni žarki so bili prepovedani. Vendar pa je Andrej čutil, da prihaja pomlad, da je kostanj že odevetel in da nedaleč od jetnišnice Sainté na mont-parnaskem bulvarju posiplje na hodnike platana svoje svetlo-zelene strošje. Čutil je tem bolj, ker je tudi v njem, v izmučenem, starem postopcu, v jetniku celice številka sedemindesetdeset kljub vsemu drhtela pomlad, sicer žalostna, pokvečena, pa vendar pomlad.

Jemali so mu življenje. Sicer ni strahopetec, pa ko bi vsaj poginil v boju, kakor bi se zanj spodobilo! V smrti, ki ga čaka, je pa nekaj odurnega, razžaljivega, s čemur se Andrej nikakor ni mogel pomiriti. Lahko, da je telesu vseno, glava, vladarica glava pa hoče

vnisliti do zadnjega krča, tudi smrt in najti razumen vzrok zanjo. Položiti na tnalo glavo zaradi ropa nekega briljanta, to se je zdelo Andreju, ki ga je Zaharkovič imenoval »naš romantik« — nemogoče. To je bilo hujše ko sama smrt. To je bilo strašno, zasmeh usode.

Andrej se je cele noči metal po celici in iskal rešitve. Vedel je, da pride rešitev lahko samo iz zunanega sveta, od tovarišev. Kako naj jih obvesti, Poitra je tukaj, v bližini, v jetnišnici, zveza z njim pa ni mogoča. Drugi Francozi ga poznajo samo na videz. Čakali so nanj, pa ga ni bilo. In so sporočili drugim: ga ni. Mogoče je aretiran pod tujim imenom, mogoče je zbolel. Gotovo si pa ne mislijo, da je on aretovan kot internacionalni bandit za roparski umor. Rusi? Kdaj bo to šele znano v Rusiji! Poleg tega pa tam nič ne vedo o kakem Cislusu.

Pri prvem zaslisanju je Andrej izjavil preiskovalnemu sodniku, da je njegovo pravo ime Lobov in je vneto prosil, naj se to protokolira. Casopisje se ni več pečalo z umorom na ulici Tiboumairy. Taki senzacionalni umori so si kar sledili, časopis pa ima samo šest strani. V mali, kratki zabeležki je ti-

skarski škrt ali pa slavec njegovo ime francozil in napravil iz Lobova Leboef-a. Casopis je gotovo prišel v Moskvo, kdo naj bi pa mogel pomisliti, da gre tukaj za izginulega tovariša Andreja?

Kljub temu je pa Andrej čakal na rešitev. Kadarkoli se je odprla linca, je planil proti vratom. Zdelo se mu je, da mora enkrat tam zagledati neko glavo, ki se mu bo dobrodušno nasmehljala in rekla: »To je bila pomota. Vi ste svobodni.« V okencu se je pa dosledno pojavljala samo skledica z njegovim obedom in paznik, ki je Andreja opozoval skozi mrežico, je mislil, da je Andrej poržesen na juho.

Rešitve ni hotelo biti od nikoder. Med napadi obupa si je Andrej začel rabijati glavo ob steni. Mehka klobučevina ob steni mu pa ni hotela vzeti niti zavesti. Ob nekem takem napadu je zarjovel na hodniku.

Napadom so sledili prazni dnevi. Tedaj je Andrej pokorno pometal celico in srkal kavo. Ves se je razpustil v težki, hladni tišini četrtega objekta. To je spet trajalo tako dolgo, dokler ga ni neka malenkost — oblika kake pegice ali lise na steni, ali pa izgib svoje roke spomnil na — Jeanne-o.

Carinsko posredniški in špedicijski bureau

GROM

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41

Naštev brzojavkam: „GROM“. Telefon 2454.

Podružnice: Maribor, Josenica, Rakek.

Obavljajo vse v to široko spadajoče posla najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spainih voz S. G. B. za ekspresno pošiljke.

Galanterija

Trikotaza za dame in gospode. — Volna za pletenje v vseh barvah. — Velika izbira nogavic, kravati v raznih cesah. — Kompletne potrebščine za krojače, šivilje in ševjarje. — Razne toaletne in kozmetične potrebščine pri

Josip Petelinc-u Ljubljana

Sv. Petra nasip 7 ob vodi.

Posredstva točna.

Cene nizke.

Posredstva točna.

Zahvala.

Za simpatije, izkazane nam o priliki smrti nepozabne nam matere in stare matere, gospe

TEKLE HUBADOVE

bodisi s sožalnimi besedami, z vdeležbo na pogrebu ali pa s poklonitvijo premnovega cvetja in vencev, se najprisrčneje zahvalujemo.

Dr. Fran Hubad, rodbina dr. M. Zarnikova.

TISKARNA „MERKUR“

GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

TELEFON ŠTEV. 2552.

TELEFON ŠTEV. 2552.

Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela

Oglašujte v „Narodnem Dnevniku“

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

Drva - čebin

Woltova 1/II. - Telef. 2054

Išče se

stanovanje, obstoječe iz kuhinje ter dveh sob v centru mesta. Plača se dobru. Ponudbe na upravo lista pod »Stanovanje«.